

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการปรับเปลี่ยนอาหาร
ต่อความรู้ในการดูแลตนเอง การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเอง
และตัวแปรทางคลินิกของผู้ป่วยที่ได้รับการฟอกเลือด

มะลิวรรณ สง่าดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการปรับเปลี่ยนอาหารต่อความรู้ในการดูแลตนเอง การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองและตัวแปรทางคลินิกของผู้ป่วยที่ได้รับการฟอกเลือด (THE EFFECT OF EDUCATION PROGRAM FOR DIET MODIFICATION ON KNOWLEDGE OF SELF CARE, PERCEIVED SELF CARE ABILITIES AND CLINICAL PARAMETERS IN PATIENTS UNDERGOING HEMODIALYSIS)

มะลิวรรณ สง่าลี 4736893 RAAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: วรรณภา ประไพพานิช Ph.D., พรทิพย์ มาลาธรรม Ph.D., สมนึก ดำรงกิจชัยพร M.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการปรับเปลี่ยนอาหารต่อความรู้ในการดูแลตนเอง การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองและตัวแปรทางคลินิกของผู้ป่วยที่ได้รับการฟอกเลือด โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการพยาบาลของโอเร็มเป็นแนวทางในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่มาฟอกเลือดที่หน่วยไตเทียม โรงพยาบาลลาดพร้าว เก็บข้อมูลระหว่างเดือน กรกฎาคม 2549 ถึง กันยายน 2549 จำนวน 44 ราย เลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 22 รายและกลุ่มควบคุม 22 ราย กลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลแบบปกติ กลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการปรับเปลี่ยนอาหารเพิ่มเติมจากการพยาบาลแบบปกติ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบความรู้และแบบประเมินการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองเรื่องอาหาร นำเสนอข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติไคสแควร์ (chi-square) และการทดสอบค่าที (paired t-test and independent t-test)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการปรับเปลี่ยนอาหารมีความรู้ในการดูแลตนเองและการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองเรื่องอาหารสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p < .001$) และพบว่าผู้ป่วยที่ได้รับโปรแกรมการให้ความรู้มีค่าเฉลี่ยที่เปลี่ยนแปลงของน้ำหนักตัว ระดับฟอสเฟตในเลือดและระดับความดันโลหิตหลังทดลองในสัปดาห์ที่ 5 ลดลงมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ($p < .001, p < .01, p < .05$) ส่วนระดับโพแทสเซียมในเลือดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .05$) ผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการปรับเปลี่ยนอาหารส่งเสริมให้ผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมมีความรู้ ความสามารถในการดูแลตนเองเรื่องอาหารเพิ่มขึ้นและสามารถลดระดับของค่าตัวแปรทางคลินิกบางตัวแปรได้

THE EFFECT OF EDUCATION PROGRAM FOR DIET MODIFICATION ON KNOWLEDGE OF SELF CARE, PERCEIVED SELF CARE ABILITIES AND CLINICAL PARAMETERS IN PATIENTS UNDERGOING HEMODIALYSIS.

MALIWAN SANGALEE 4736893 RAAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORS: WONNAPHA PRAPAIPANICH, Ph.D., PORNTIP MALATHUM, Ph.D., SOMNUEK DOMRONGKITCHAIPORN, M.D.

ABSTRACT

The purpose of this quasi-experimental research was to examine the effect of an education program for diet modification on knowledge of self care, perceived self care abilities and clinical parameters in patients undergoing hemodialysis. The study groups were hemodialysis patients, who were followed up at the hemodialysis unit of Ladprao Hospital. The data collection was conducted from July to September 2006. Forty-four patients were recruited using the purposive sampling technique. They were divided into two groups: an experimental and a control group. There were 22 participants in each group. The control group received conventional nursing care while the experimental group received the education program for diet modification. Data collection instruments consisted of knowledge of self care form, perceived self care abilities of diet form, and data collection for clinical parameter form. Data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics: chi-square, paired t-test and independent t-test.

The result revealed that knowledge of self care and perceived self care ability of diet control in the experimental groups was significantly higher than in the control group ($p < .001$). At 5 weeks of the study, the mean change of interdialytic weight gain, serum phosphate, and blood pressure in the experimental groups was significantly lower than in the control group ($p < .001$, $p < .01$, $p < .05$), but the mean change of serum potassium was not different ($p = .05$). In conclusion, the education program for diet modification can enhance knowledge of self care, perceived self care abilities in patients undergoing hemodialysis, and decrease the level of some clinical parameters.

KEY WORDS: EDUCATION PROGRAM/ SUPPORTIVE-EDUCATIVE NURSING SYSTEM / KNOWLEDGE OF SELF CARE, PERCEIVED SELF CARE ABILITIES / HEMODIALYSIS PATIENTS.

152 P.